

Araştırma

ANKARA KADIN KAPALI CEZA İNFAZ KURUMUNDA KALAN KADIN HÜKÜMLÜLERİN PSİKOSOSYAL DURUMLARININ SAPTANMASI VE SOSYAL DESTEKLERİNİN BELİRLENMESİ

Figuring Out Of Psycho-social Conditions And Determination The Social Supports Of Women Who Stays in Ankara Closed Penal Institution for Women

Arzu İÇAĞASIOĞLU ÇOBAN*
Rumeysa AKGÜN**

*Yrd. Doç. Dr., Başkent Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Sosyal Hizmet Bölümü

**Arş. Gör., Ankara Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Sosyal Hizmet Bölümü

ÖZET

Kadın suçluluk oranındaki artışlarla bağlantılı olarak kadın hükümlülüğü olgusu, son yıllarda tartışılan en önemli konulardan biri olmuştur. Kadın hükümlüler, toplumun kadına bakış açısı ve toplumdaki konumları nedeniyle diğer suçlu grubundaki bireylere göre daha zor koşullarla karşı karşıya kalmaktadır.

Bu çalışma Ankara Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kalan kadın hükümlülerin psiko-sosyal durumlarının saptanması ve sosyal desteklerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma Ankara Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kalan kadın hükümlülerden 185'i ile yapılmıştır. Araştırmanın verileri, Görüşme Formu sırasında ve Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Veriler SPSS 11.5 paket programında frekans dağılımları, χ^2 (kay kare) testleri kullanılarak değerlendirilmiştir.

Araştırmanın sonunda; infaz sürecindeki kadın hükümlülerin belli bir gelirlerinin olmaması, ailelerinden, arkadaşlarından ve sevdiklerinden uzakta olmaları, geleceklerinin ne olacağını bilememeleri, dışarıda kalan çocuklarından ayrı kalmanın ve onların ihtiyaçlarını karşılayamamanın verdiği üzüntü, cezaevi içinde kapalı bir ortamda kalmanın beraberinde getirdiği sorunlar ve dışarıdaki sevdiklerinden göremedikleri sosyal destek onları psiko-sosyal yönden olumsuz etkilemektedir. Bu süreç içinde algıladıkları sosyal desteğin ise orta düzeyde olduğu bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: Kadın suçluluğu, Psiko-sosyal sorun, Sosyal destek

ABSTRACT

In relation to the increases in the rate of women criminality, the case of women conviction has been one of the most important issues discussed in recent years. Because of the viewpoint of the society about the women

and their positions in society, female offenders are faced with more difficult conditions than other criminal groups.

This study is performed to figure out the psychosocial conditions and to determine the social supports of women who stay in Ankara Closed Penal Institution for Women. The study is done with 185 of the female offenders who stay in Ankara Closed Penal Institution. The research data were gathered during the interview form, and Multidimensional Perceived Social Support Scale was used. The data is evaluated in the SPSS 11.5 packet program using frequency distribution and, X^2 (chi square) tests.

As the result of the study, their lack of regular income during the judicial process, their distance from their families, friends and loved ones, the uncertainty of their future, the sorrow caused by being apart from their children and by their inability to nourish them, the problems caused by staying in a closed environment in the prison and their lack of social support from their loved ones outside the prison affect the female offenders adversely from the psychosocial viewpoint. It has been found out that the level of the social support they perceive is medium.

Key Words: *Women criminality, psychosocial problem, social support*

GİRİŞ

Suç, bir toplumda toplumsal normları ihlal eden çoğunlukçu değerlere aykırı biçimde ortaya çıkan davranış biçimidir (İçli, 2007:23). Suçlu ise isteyerek ya da istemeyerek suç eylemini gerçekleştiren kişidir.

Suç konusunda yapılan araştırmaların artması, suçun birey ile birlikte onun yaşadığı çevreden de kaynaklanabileceği konusunu gündeme getirmiştir. Böylece, suç bireysel sorun olarak değil bir

sosyal sorun olarak ele alınmaya başlanmıştır. Sosyal sorun, toplumu ilgilendirmekle birlikte, sorunun niteliği, algılanışı ve yoğunluğu toplumdan topluma, ülkeden ülkeye değişmektedir. Bu değişimin nedeni, her bir toplumun ve ülkenin ayrı bir kültüre, geçmişe ve değer yapısına sahip olmasıdır. Bu nedenle bir eylemin, suç sayılması için bulunduğu bölgenin değerlerine, kültürüne ve o davranışın daha önce yaşanıp yaşanmamasına bakmak gerekir. Bütün bunlardan dolayı suça neden olan faktörler ve suç türleri ancak o bölgenin özellikleri dikkate alınarak değerlendirilebilir (Erkan ve Erdoğan, 2006: 80).

Suçluluk oranındaki artışlarla bağlantılı olarak kadın suçluluğu olgusu, son yıllarda tartışılan en önemli konulardan biri olmuştur. Kadınların suç işlemlerinde pek çok faktör etkilidir. Kadın hükümlüler, toplumun bakış açısı ve toplumdaki konumları nedeniyle diğer suçlu grubundaki bireylere göre daha zor koşullarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu nedenle özellikle gelişmiş ülkelerde araştırmacılar, kadın suçluluğunu açıklayıcı çalışmalara yönelmiştir.

Bu çalışmada da suç işleyen kadınların psiko sosyal özelliklerinin ve sosyal destek sistemlerinin neler olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır.

KADIN VE SUÇLULUK OLGUSU

Yağmur (2005), suçluluk kavramı içinde kadın suçluluğunun ayrı bir yerinin olduğunu, kadın suçlu davranışı 1970'li yıllara kadar kadının fizyolojik, psikolojik ve biyolojik farklılıklarıyla açıklanmaya çalışıldığını belirtmiştir. 1970'lerden sonra feminist hareketler ile birlikte kadın suçluluğu olgusu sosyal ve kültürel bir boyutta ele alınmış ve suçluluk

kadının toplumsal rol ve konumu ile ilişkilendirilmiştir (akt; Terzi, 2007: 6).

Katleen Daly ve Meda Chesney Lind'e göre feminist teoriler, toplumda mevcut cinsiyet ilişkilerine yeni, daha derin bir anlayış üretmek ve cinsiyet ilişkilerinin suç ve ceza adaletini nasıl etkilediğini göstermek amacını taşımaktadır (akt; İçli,2007:137).

Akers (2000) Freda Adler ve Rita Simon suçta cinsiyet oranını "özgürlük" bakış açısından incelediğini belirtmiştir. Sosyal değişme sürecinde öğrenim, meslek, aile, politika, askeri ve ekonomik alanda kadın ve erkek rol davranışlarında giderek daha fazla ayrımcılık söz konusu olurken, aynı zamanda iki cinsin sapma, gençlik ve yetişkin suçluluk alanında da benzerlik artmaktadır (akt; İçli,2007:137).

Suç işlemiş bireylerin ailelerinde aile içi ilişkilerine bakıldığında aile iletişimi ve etkileşiminde yetersizliklerin ve olumsuz durumların olduğu görülür. Bunun dışında bireyin ailesinde ve çevresinde onu suça ve şiddete iten tutum ve davranışların olağan gösterildiği, dolayısıyla böyle bir ortamda yetişmenin kişinin olumsuz ve yanlış tutum ve davranışlar öğrenmesine ve devam ettirmesine neden olduğu, öfke kontrolüne ilişkin zorlanmalar yaşadıkları ve daha kolay suça yöneldikleri söylenebilir (Nazlıdır, 2010:82). Bu durum kadınlar için de geçerli olup bunun dışında, aile içinde ve çevrede ezilmek, küçük düşürülmek, başta fiziksel olmak üzere şiddetin her boyutuna maruz kalmak ve hayatının bir noktasında kırılma yaşayarak şiddete yönelmesi kadının suç işleme nedenlerinden bazılarıdır. Balcıoğlu ve arkadaşlarının yaptığı çalışma bu görüşü destekler niteliktedir.

Bu çalışmada 200 kadın mahkûmla bir alan çalışması gerçekleştirilmiş ve kadını suça iten en önemli sebebin "kadının aile ve toplum içinde eziliyor oluşu" olduğu ortaya çıkmıştır. Yine aynı çalışmada kadın suçluların erkek suçlulara göre daha problemlili bir geçmişlerinin olduğu görülür. Parçalanmış aile, eğitimsizlik, bozuk aile ilişkileri, kişilik, cinsiyetçi tutumlar, aile yapısı, sosyal destek ve kontrol eksikliği kadınların suç işlemelerine neden olmaktadır. Bunun dışında kadınların yaşamlarında göç öyküsünün bulunması da kadınları suça iten nedenler arasında yer almaktadır (Balcıoğlu ve diğ.1997:5).

Kadın suçluluğunun diğer nedenleri arasında, kadının sosyal ve ekonomik yaşamda aktif hale gelmesi, ev-dışı sorumlulukları da üzerine alması gösterilmektedir. Bunlara ek olarak, kadınların sosyal yaşamdan soyut yaşamaları ve ekonomik bağımsızlıklarını elde edememiş olmaları da kadının suça yönelmesinin nedenleri arasında sıralanmaktadır. Türkiye'nin "suç işleyen kadın profiline" bakıldığında her iki görüşü destekleyebilecek genel bir profilin var olduğunu söylemek mümkündür (Gürtuna, 2009:20).

Ülkemizdeki kadın hükümlülerin yaş, medeni durum, eğitim durumu gibi özelliklerine bakıldığında; kadınların daha önceleri erkeklerden daha geç yaşlarda (30-40) suç işlediği fakat 1980'lerden sonra suç işleyen kadınların yaşlarının 22-39'a düştüğü görülmektedir (İçli ve Öğün 1988). Gürtuna (2009)'nın yaptığı çalışmada da kadın hükümlülerin 22-39 yaş arasında yoğunluk gösterdiği görülmüştür. İçli ve Öğün (1988)'de yaptığı çalışmada kadın hükümlülerin medeni durumlarına bakıldığında en fazla suç işleyen kadınların

boşanmış kadınlar olduğu görülürken Çelik (2008)' de görüştüğü 87 kadın hükümlünün 22'sinin evli olduğunu belirtmiştir. Gürtuna (2009)'nın yaptığı çalışmada da görüşülen 56 kadın hükümlünün 17'sinin evli olduğu görülmüştür. Adalet Bakanlığının 2008 verilerine bakıldığında da 2674 kadın hükümlüden 1605'inin evli olduğu görülür. Eğitim durumlarına bakıldığında ise 2674 kadın hükümlüden en fazla 1197'sinin ilkökul mezunu olduğu görülmektedir. Yüksek okul mezunu olanların sayısı ise 148'dir (<http://www.tuik.gov.tr>, 2011).

Balcıoğlu ve arkadaşlarının (2004, akt; Terzi, 2007: 7) yaptığı bir çalışmada adam öldürme suçundan hüküm giyen erkeklerin, öldürdükleri kişi ile yakınlık derecesine bakıldığında maktül %45–60 tanıdığı, kadın hükümlülerin öldürdüğü kişiye bakıldığında maktül %75–85 tanıdığı görülmüştür. Adam öldürme suçundan hüküm giymiş kadınların büyük bir oranı eşlerini, sevgililerini öldürmekten hüküm giymişlerdir. Geri kalanlar, çocuklarını, kendilerine sarkıntılık eden kişileri, nefsi müdafaa için öldürmüşlerdir. Özet olarak kadınların öldürme suçunu büyük oranda nefsi müdafaa ve savunma amaçlı yaptıkları belirlenmiştir. Saygılı ve Aliustaoğlu (2009)'nun yaptığı çalışma da bu görüşleri destekler niteliktedir. Çalışmalarında görüştüğü 45 kadının %66,6 (n:30)'sı işledikleri suçu birinci dereceden bir yakına karşı işledikleri belirtilmiştir.

Suçlu ile mağdur/maktül ilişkisinde ise ilk sırayı; %24,4 oranı ile çocukları, %22,2 oranı ile eşleri oluşturmaktadır.

Yağmur (2005)'un (Akt; Terzi, 2007: 7) yaptığı çalışmada ise kadınların işledikleri suçlara bakıldığında ilk sırayı

adam öldürme ve adam öldürmeye teşebbüs yer almaktadır. Ardından zina, hırsızlık ve hakaret suçları yer almaktadır. Adam öldürmede ise kadınların öldürdükleri kişi genelde kocalarıdır. Kadınlar fiziksel güç ve cesaret gerektiren suç türlerinde yer almazlar. Nazlıdır (2010) yaptığı çalışmada ise kadınların son yıllarda daha fazla adam öldürme suçundan hüküm giydiklerini göstermektedir. Araştırmaya katılan 100 kadının 36'sı adam öldürme ve 3'ü adam öldürme suçundan hüküm giymiştir. Son yıllarda kadına yönelik şiddetin artması ile doğru orantılı olarak kadınlarda adam öldürme ve adam öldürmeye teşebbüs suçları da artmıştır. Bu durum kadının kendisini savunmak için, çaresiz kaldığı bir durumdan kurtulmak için şiddete başvurduğu düşüncesini oluşturmaktadır. Yine Nazlıdır (2010)'ın yaptığı çalışmanın devamında kadınların erkeklerden daha fazla fiziksel ve sözel şiddete maruz kaldıkları bulgusu kadınların kendilerini savunmak için son çare olarak şiddete başvurdukları görüşünü desteklemektedir.

KADIN SUÇLULUĞU VE SOSYAL DESTEK SİSTEMİ

Sosyal destek kavramı, 1970'li yılların ortalarından itibaren literatürde daha çok ele alınmaya ve incelenmeye başlanmıştır. Sosyal destek kaynakları genel olarak formal ve informal destek kaynakları olarak ele alınmaktadır. Formal destek kaynakları; resmi kurum ve kuruluşlar ile yasal bir çerçevede hizmet veren sivil toplum kuruluşları, gönüllü kuruluşlarca yapılan desteklerdir. Yakın ilişkide olduğumuz kişiler ile herhangi bir biçimde destek olan ve katkı sağlayan diğer bireyler ise informal sosyal destek kaynaklarını ifade

etmektedir (Duyan, 2001). Sosyal destek, zihinsel ve fiziksel sağlığın göstergesidir. Örneğin; fazla sosyal desteği olan bireyler kendilerini daha sağlıklı hissetmektedirler (Zakowski ve diğ., 2003:272). Sosyal destek ilgi ve duygusal yakınlık kavramlarını içerir. Sosyal desteğin içerisinde; sorun çözmeye destekleyici yaklaşım ve maddi yardım, çözüm yollarını paylaşmak ve stres kaynağını hafifletici yardımda bulunmak vardır. Bu nedenle sosyal destek sıklıkla “kişiler arası ilişkilerde insanları, kaygının olumsuz etkilerinden koruyan mekanizmalar” olarak tanımlanır (Berterö, 2000:93). Cezaevinde sosyal destek ise, hükümlü bireye cezaevindeki ve dışındaki arkadaşları, ailesi ve kurumdan sağlanan fiziksel ve psikolojik bir yardım olarak tanımlanabilir.

Eylen (2001, akt; Işıkhana, 2007:22) sosyal desteğin gerçekleşmesinde bireyin algıladığı desteğin niteliği kadar kimler tarafından da verildiği önemli bir konu olduğunu belirtmiştir. Bireyin ihtiyaç duyduğu sosyal destek kişiye, zamana ve yere göre değişmektedir. Değişik sosyal destek kaynakları bireyi farklı açılardan desteklemekte ve onun durumuna olumlu yönde etki etmektedir. Örneğin cezaevinde kadın hükümlünün ihtiyaç duyduğu ailesinin ve kendisine yakın kişilerin kendisini anlaması, ona anlayış göstermeleri ve gelecek ile ilgili onu rahatlatmalarını beklemektedir. Bunun dışında ekonomik destek de kadın hükümlünün aradığı desteklerdir.

Kadın hükümlüler ve sosyal destek kavramı arasındaki ilişkiye bakıldığında, sosyal desteğin kadın hükümlüler için oldukça önemli olduğu görülmüştür. Sosyal destek; cezaevinin hükümlü üzerindeki baskısını azaltıp çevresi ile ilişki içerisinde olmasını sağlayan

oldukça önemli bir kavramdır. Çünkü cezaevi yaşantısı, şartları gereği, izole edilmiş bir ortamda yaşamayı gerektirir. Bu tür bir ortamda yaşamak zorunda kalmak her insanda, fiziksel sorunlar yaratma ve ruh sağlığının kısmen ya da bütünüyle bozulması riski taşır. Sosyal izolasyon, mental zorlanma, gerçeklik duygusunun bozulması, halsizlik (örneğin öfke kontrolü ve saldırganlık), kişilik değişimleri vb. sonuçlara yol açabilecek duygusal bir yoksunluğa neden olabilir. Bu nedenle cezaevinde sosyal desteğin sağlanması oldukça önemlidir. Hükümlünün sürekli olarak kapalı bir ortamda bulunması, dışarıyla bağlantısının olamaması, hareketlerinin kısıtlı ve kontrol altında olması, ihtiyaçlarına hemen ulaşamaması, yakınlarından uzak, aile ve arkadaş çevresinden yoksun olması gibi nedenler hapsedilme olgusunun getirdiği olumsuzluklardandır. Kadın hükümlülere verilen sosyal destek onların; sevgi, bağlılık, benlik saygısı gibi temel sosyal gereksinimlerini karşılar ve aynı zamanda fiziksel ve psikolojik sağlığını da olumlu yönde etkiler.

Duyan (2001), sosyal desteğin işlevsel boyutlarını duygusal destek, bilgi sağlayıcı destek ve araçsal destek olarak ele almıştır.

Cezaevinde sosyal desteğin işlevsel boyutuna bakıldığında; duygusal destek, umut ve iyimserlik oluşturmak suretiyle kadın hükümlünün psikolojik açıdan iyilik halinin güçlenmesine yardımcı olunabilir. Kadın hükümlüye sosyal hizmet uzmanının ilgi göstermesi, güven sağlama ve hükümlülerin sırrını paylaşma gibi davranışları içerir. Bunun dışında sosyal hizmet uzmanları hükümlüye sosyal ve psikolojik destek

sağlayarak sorunlarla baş etme mekanizmalarının artırılması, kendilerini bu süreçte yalnız hissetmemeleri, ihtiyaçları olan maddi manevi unsurlara ulaşabilmeleri ve rehabilite edilmeleri açısından destek verirler. Bu durum hükümlüler için cezaevi ortamında sahip oldukları en önemli sosyal desteği oluşturmaktadır. Bilgi sağlayıcı desteğe bakıldığında; kadın hükümlülere hükümlülük süreci ve tahliye sonrası ilgili doğru bilgilerin verilmesidir. Böylece kadın hükümlünün cezaevi süreci ile ilgili gerçekçi beklentiye girmesi ve psikolojik uyumunun sağlanması gerçekleşmektedir. Sosyal desteğin son işlevsel boyutu olan araçsal destek ise kadın hükümlünün günlük gereksinimlerinin karşılanması için pratik yardımların sağlanarak yaşadığı stresin azaltılması ve ceza sürecini en iyi şekilde bitirip tahliye olmasını sağlamaktır. Bu destek kaynakları dışında kadın hükümlünün; ailesi, cezaevindeki ve cezaevi dışındaki arkadaşları da sosyal destek kaynaklarıdır.

Bütün bu nedenlerden dolayı bu araştırmanın amacı Ankara Kadın Kapalı Ceza İnfaz kurumunda kalan kadın hükümlülerin *psikososyal* durumlarını saptamak ve sosyal desteklerinin belirlenmesidir.

YÖNTEM

Betimleme survey modeline dayanan bu araştırmanın evrenini, Şubat 2008-Ocak 2009 tarihleri arası Ankara Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kalan 225 kadın hükümlü oluşturmaktadır. Siyasi kadın hükümlülerin (40 kişi) görüşme yapmayı kabul etmemesi nedeniyle geriye kalan 185 kadın hükümlüye anket uygulanmıştır. 185 kişi içinde yer alan 5 kadın okuma yazma bilmediği

için bu kadınlarla yüz yüze görüşme yapılarak, anket formu araştırmacılar tarafından doldurulmuştur.

Çalışma Grubu

Bu çalışma Ankara Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kalan kadın hükümlüler ile gerçekleştirilmiştir ve kadın hükümlülerin psiko sosyal özellikleri ve sosyal destekleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında açık ve kapalı uçlardan oluşan bir anket formu ve Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği uygulanmıştır. Veri toplama araçları aşağıda yer almaktadır:

1. Anket Formu

Bu form araştırmacılar tarafından ilgili literatür incelenerek geliştirilmiş olup, açık ve kapalı uçlu olmak üzere toplam 36 sorudan oluşmaktadır. Formdaki sorular "kişisel bilgiler, aileye ilişkin bilgiler, topluma ilişkin bilgiler" olmak üzere temel olarak üç başlık altında sınıflandırılmıştır.

2. Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal destek ölçeği, (Multidimensional Scale of Perceived Social Support) Zimmet, Dahlem ve ark. (1988) tarafından literatürde bildirilen sosyal destek ölçeklerinin eksikliklerinden yola çıkarak geliştirilmiştir. Türkiye'de 1995 yılında Eker ve Arkar tarafından geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Ölçeğin amacı bireylerin algıladıkları sosyal destek

unsurlarını belirlemektir. Toplam 12 maddeden oluşan ölçek “kesinlikle hayır” ile “kesinlikle evet” arasında değişen 7 dereceli (1–7 puan), Likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin aile, arkadaş, özel kişi desteğini belirlemek üzere dörder maddeden oluşan üç alt ölçeği bulunmaktadır. Alt ölçeklerden alınabilecek en düşük puan 4, en yüksek puan 28’dir. Ölçeğin tamamından elde edilecek en düşük puan 12, en yüksek puan 84’tür. Elde edilen puanın yüksek olması, algılanan sosyal desteğin yüksek olduğunu gösterir (Çeçen, 2008: 418).

Veri Toplama Süreci

Hazırlanan veriler İnfaz koruma memurları aracılığı ile kadın hükümlülere koşullarında dağıtılmış, hükümlülere verilen sürenin ardından infaz koruma memurları aracılığı tekrar anketler toplanmıştır. Bu anketlerden beş tanesi okuma yazma bilmeyen kadın hükümlülerle yüz yüze görüşme yoluyla toplanmıştır¹.

Verilerin Analizi

Verilerin toplanmasından sonra formları tek tek gözden geçirilmiş, verilen yanıtlar kontrol edilmiştir. Tutarsız olan ya da boş bırakılan üç form değerlendirilmeye alınmamıştır. Daha sonra açık uçlu sorular değerlendirilerek kapalı hale getirilmiştir. Veriler 11.5 SPSS paket programına aktararak işlenmiştir. Verilerin çözümlenmesinde frekans dağılımları, X^2 (kay kare) testleri kullanılmıştır.

BULGULAR

Araştırma kapsamındaki kadın hükümlülerin sosyo-demografik özelliklerine bakıldığında yaş ortalamalarının en fazla yığılmanın %24,5 lik oranla 26–30 yaş grubunda olduğu ve yaş ortalamasının ise $\bar{x}$ = 33 olduğu görülmüştür. Evli kadın hükümlülerin %75,1’i çocuk sahibidir. Çocuk sahibi olan kadının hükümlülerin %47,1’i ise *çocukları ile akrabalarının ilgilendiğini* belirtmişlerdir. Eğitim durumu ile ilgili sorulara %24,9 kadın hükümlünün ilköğretim mezunu olduğu bir kısmının da eğitimlerine cezaevinde devam ettiği saptanmıştır. Meslek durumlarında ise kadınların %54,4’ünün ev hanımı olduğu belirlenmiştir. %0,6’sı ise mesleklerinin *hırsızlık* olduğunu belirtmiştir.

Kadın hükümlülerin ailelerine ilişkin bilgilerine bakıldığında %75,3’ünün *genellikle ailede herkes birbiri ile iyi anlaşır* dı yanıtını verdiği görülmektedir. Bu durum onların ya evlendikten sonra karşılaştıkları sorunlardan dolayı veya çevrelerinde karşılaştıkları durumlardan dolayı suç işlediklerini düşündürmektedir.

Suçluluk ve kişinin ruhsal sorunları arasında ilişki olduğunu, suçlunun kendisinde bulunan ruhsal sorunlar nedeniyle davranışlarının sonuçların tayin edemeyeceğini ve bu yapıda bulunan kişilerin suça yönelmelerinin doğal olduğunu söyleyen psikolojik görüşün aksine yapılan bu çalışmada kadın hükümlülerin %50’den fazlası ailede kimseinin ruhsal sorununun olmadığını sadece %30’u kendilerinin ruhsal sorunlarının olduğunu söylemişlerdir. Kendisinin ruhsal sorunu olduğunu söyleyenlerin büyük bir kısmı da bu sorunların cezaevine girdikten sonra başladığını söylemiştir. Saygılı ve Aliustaoğlu (2009)’nun

1 Veriler, Başkent Üniversitesi SBF, Sosyal Hizmet Bölümü öğrencileri, Bilge Aslan, Özge Aşkın, Rumeysa Özbey, Elif Polat, Sevcan Şenel tarafından toplanmıştır.

yaptığı araştırmada bu görüşü destekler niteliktedir. Yapılan araştırmada kadınların %73,3'ünün ceza sorumluluğunu etkileyecek mahiyette ve derece psikopatolojik bulgu saptanmamıştır. Bu durum kadınların suç eylemini gerçekleştiren ruh sağlığının yerinde olduğunu göstermektedir.

Kadın hükümlülerin ailelerine ilişkin bilgilerine bakıldığında %75,3'ü *genellikle ailede herkes birbiri ile iyi anlaşır*di yanıtını vermişlerdir. Aile içinde ruhsal sorun olup olmadığı sorusuna %30,3'ü *kendisinin ruhsal sorununun olduğunu*, %56,8'i ise ailede hiç kimsenin ruhsal sorununun olmadığını belirtmiştir.

Kadın hükümlülerin %36,3'ü *ailelerinde suç işleyen olduğunu* söylerken, %63,7'si *ailelerinde suç işleyen kişinin olmadığını* söylemiştir. Araştırma örneklemini oluşturan kadın hükümlülerin %68'i *ailesinin kendisinin cezaevinde bulunmasından dolayı üzgün olduğunu*, %14,5'i *ailesinin kendisini reddettiğini*, %51,4'ü *ailesinin destek olduğunu* ifade etmiştir. Gürtuna (2009) yaptığı çalışmada da kadın hükümlülerin büyük bir bölümü cezaevinde bulunmalarından dolayı ailelerinin üzüldüğünü ve ne olursa olsun kendilerine destek olduklarını dile getirmişlerdir. Küçük bir bölümü ise ailede tek suç işleyen kişi olduğu ve kadın olduğu için ailesi tarafından dışlandığını söylemiştir. İl (1990)'in yaptığı araştırmada, ailesinin kendisi hakkında üzgün olduğunu söyleyen kadın hükümlülerin oranı %24,52, ailesinin reddettiğini söyleyen kadın hükümlülerin oranı %32,26'dır. Bu araştırmada, İl'in çalışması ile karşılaştırıldığında kadın hükümlülerin ailesi üzgün olanların (%68) ailesi reddedenlere (%14,5) göre daha fazla olduğu ve ailesinin reddettiğini söyleyen

kadın hükümlülerin oranının ise azaldığı %32,26 'dan %14,5'e düştüğü görülmüştür.

Topluma ilişkin bilgilere bakıldığında, %46,7'si *toplumun suç işlemede etkili olduğunu* söylemiştir. Kadının hükümlülerin %91,3'ü *suç işlemeden önce çevresi ile ilişkilerinin iyi olduğunu* belirtmiştir. Arkadaşı olma durumuna bakıldığında kadın hükümlülerin %56,8'inin *cezaevine girmeden önce arkadaşının olmadığını*, arkadaşları olanların % 55,6'sı *arkadaş ilişkilerinin devam etmesini kendisinin istemediğini*, %43,2'si *bu konuda bir fikrinin olmadığını* ifade etmiştir. Buradan da anlaşılacağı gibi kadınlar suç işlemeden önce sosyal çevreden izole olmuş olarak yaşamakta, hayatı sadece ev ve evin içindekiler olarak görmektedirler. Cezaevi dışında arkadaş ilişkilerinin devam etmesini istemeyen kadın hükümlülerin kendilerinin istememesinin nedenlerinin başında, arkadaşlarının cezaevinde olduğunu öğrenmelerini istememeleri, böyle bir ortamda arkadaşları tarafından görülmek istememeleri gelmektedir. Bir fikrinin olmadığını ifade eden kadın hükümlüler ise, *arkadaşlarımın nerede olduğundan haberi olmayabilir, belki benimle görüşmek istemiyordur* şeklinde yorumlarda bulunmuşlardır. Kadın hükümlülerin %39,7'si *çevresinde suç işleyen kişilerin var olduğunu* söylerken, %59,8'i *çevresinde suç işleyen kişilerin olmadığını* ifade etmiştir. Çevresinde suç işleyen birisinin olduğunu söyleyenlerin %34,6'sı *ailede*, %53,8'i *arkadaş çevresinde suç işleyenlerin olduğunu* söylemiştir. Kadın hükümlülerin suç işledikten sonra %57,7'si *çevrelerinde kendisine hiçbir şey olmamış gibi davranıldığını*, %41,2'si *toplum tarafından*

dışlandıklarını belirtmiştir. Yapılan bir çalışmada da kadın hükümlüler cezaevine girmeden önce televizyon, gazete gibi iletişim araçlarından kadınların suç işlediklerini ve cezaevinde olduklarını duyduklarında üzüldüklerini ve sadece gazete, televizyon ve sinemada cezaevini göreceklerini düşündüklerini söylemişlerdir (Gürtuna, 2009). Çevrelerinin bakış açısı sorulduğunda, kadın hükümlülerin %32,9'u *çevresinde işlediği suçun kesinlikle onaylanmadığını*, %43,7'si *kendisine hak verdiklerini ve anlayışla karşıladıklarını* %7,2'si *suçsuz olduğunu* söylemiştir. Gürtuna (2009) yaptığı çalışmada ise kadın hükümlülerin bir kısmı önceden yaşadıkları çevrenin şuan kendisinin cezaevinde olduğunu bilmediklerini, bu durumu gizlediklerini söylemiştir. Öte yandan yine aynı çalışmada kadın hükümlülerin en çok babaları ve erkek kardeşleri ile ilişkilerinin bozulduğunu söylemiştir. Bazıları ise kendilerine sadece erkek kardeşlerinin destek olduğunu söylemiştir. Kadın hükümlülerin cezaevinde yaşadıkları psikolojik sorunların yanı sıra aile ve arkadaş çevresinden de destek görememeleri, aralarındaki bağların kopması onları daha fazla olumsuz yönden etkilemektedir.

Kadın hükümlülerin eşleri ile olan ilişkisini Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ile karşılaştırdığında aşağıdaki Tablo 1 elde edilmiştir.

Kadın hükümlülerin eşleri ile ilişkilerine bakıldığında eşi sürekli ziyaretine gelenlerin %66,7'si orta %28,6'sı yüksek ve %4,8'i düşük sosyal destek algısına sahiptir. Eşi düzenli olarak arayanların %66,7'si orta; %28,6'sı yüksek; %4,8'i ise düşük sosyal destek algısına sahiptir. Eşi ile boşanmak üzere olan ve eşi terk eden kadın hükümlüler

bu konuyu düşük sosyal destek olarak algılamaktadırlar ve onları çok fazla etkilememektedir. Aynı durum eşi cezaevinde olan ve eşi ile görüşmeyenler için de geçerlidir. Eşi ölmüş olanlar ise sosyal desteği %50 ile orta derece olarak algılamaktadır. Eşlerinin olmaması onlar için orta derece bir sosyal destek olmuştur. Kadın hükümlülerin eşlerinden algıladıkları sosyal desteğin orta olmasının nedeni, sosyal destek kaynağı olarak eşlerinin yanı sıra arkadaşları ve yakın çevrelerinden de destek almalarıdır.

Kadın hükümlülerin ailelerinin ziyarete gelme sıklığının Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ile karşılaştırdığında aşağıdaki Tablo 2 elde edilmiştir.

Tablo 2'ye göre ailenin ziyarete gelme sıklığı ile ÇADSÖ'ye baktığımızda kadın hükümlülerin sosyal desteğinin %5,8'inin düşük, %8'inin orta ve %15,3'ünün yüksek olduğu görülmektedir. Her görüşte ziyaret edilen kadın hükümlülerin algıladıkları sosyal desteğin gittikçe arttığı görülmektedir. Ailelerin ziyarete gelmeleri onlar için bir destek oluşturmaktadır. Aynı zamanda kendilerini yalnız hissetmemelerini sağlamaktadır.

3-4 ayda bir ziyaret edilen kadın hükümlüler bu durumu sosyal destek açısından bakıldığında %3,4 ile düşük, %2,9 ile orta ve %5,8 ile yüksek olarak algılamaktadır. Ziyaret her görüşte olmasa da onlar için bir destek teşkil etmektedir. Fakat bunu %3,6 oranı ile düşük olarak algılayanlar açısından bakıldığında ziyaret sıklığının az olması onları olumsuz olarak etkilemektedir.

Ailesi tarafından hiç ziyaret edilmeyen kadın hükümlülerin sosyal desteği algılama oranlarına bakıldığında bunun

Tablo 1.Eşi İle İlişki Düzeyi ile ÇBSDÖ'nin Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Eşin İle İlişki Düzeyi	ÇBSDÖ Puanı						Toplam	
	Düşük		Orta		Yüksek		S	%
	S	%	S	%	S	%		
Sürekli ziyaretime geliyor	1	4,8	14	66,7	6	28,6	21	100,0
Düzenli olarak arıyor	4	66,7	1	16,7	1	16,7	6	100,0
Sorunlarımız var	1	8,3	7	58,3	4	33,3	12	100,0
Boşanmak üzereyiz	5	50,0	3	30,0	2	20,0	10	100,0
Beni terk etti	5	50,0	3	30,0	20	20,0	10	100,0
Eşim cezaevinde	3	42,9	2	28,6	2	28,6	7	100,0
Eşim öldü	0	0,0	2	50,0	2	50,0	4	100,0
Görüşmüyoruz	3	37,5	3	37,5	2	25,0	8	100,0
Toplam	22	28,2	35	44,9	21	26,9	78	100,0

$p > 0,05$ (p: 21,089)

%12.4 ile düşük, %18.2 ile orta ve %11.7 ile yüksek olduğu görülmektedir. Kadın hükümlülerin aileleri tarafından hiç ziyaret edilmemekle birlikte sosyal desteklerinin yüksek olmaları, onların aileleri dışındaki yakınlarını veya hapisane ortamındaki arkadaşlarını

sosyal destek olarak gördüklerini söyleyebiliriz.

Kadın hükümlülerin işledikleri suçları çoğunlukla aile içi işledikleri düşünürse aile içi sorunları çözmeye yönelik sosyal destek sağlayabilecek yapılmalara önem verilmesi gerekmektedir

Tablo 2. Ailenin Ziyarete Gelme Sıklığı ile ÇBSDÖ'nin Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Ailenin Ziyarete Gelme Sıklığı	ÇBSDÖ Puanı						Toplam	
	Düşük		Orta		Yüksek		S	%
	S	%	S	%	S	%		
Her görüşte	8	20,0	11	27,5	21	52,5	40	100,0
3-4 ayda bir	5	29,4	4	23,5	8	47,1	17	100,0
Senede bir	3	75,0	1	25,0	0	0,0	4	100,0
Arasına	3	18,8	8	50,0	5	31,3	16	100,0
Ayda bir	0	0,0	1	50,0	1	50,0	2	100,0
Hiç gelmiyorlar	17	29,3	25	43,1	16	27,6	58	100,0
Toplam	36	26,3	50	36,5	51	37,2	137	100,0

$p > 0,05$ (p:14,885)

(Saygılı ve Aliustaoğlu). Kadının cezaevinde çıktıktan sonra tekrar aynı ailenin içine gireceği düşünülürse, aile içinde sosyal destek kaynaklarının oluşturulmasının önemli olduğu görülür. Ayrıca kadın hükümlüler cezaevi yaşantısı

ve işledikleri suç nedeni ile psikolojik ve duygusal olarak bir yıkım yaşamaktadırlar. Aileden ve çevreden alacakları sosyal destek onların hayata tekrar tutunmaları için önemli bir fırsattır.

Tablo 3. Kadın Hükümlülerin ÇBSDÖ'nün Alt Maddelerinden Alınan Puanlara Göre Dağılımı

Sosyal destek kaynakları	Puanlar	Toplam
Aile (3, 4, 8, 11)	2924	145.5-582
Arkadaş (6, 7, 9, 12)	2328	141.75-567
Özel kişi (1, 2, 5, 10)	2124	144.25- 577

Çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeği, kuramsal olarak 3 farklı kaynaktan; aile, arkadaşlar ve birey için anlamlı diğer kişilerden (akraba, komşu vb.) elde edilmektedir. Bu kaynaklardan aile ölçeğindeki; 3, 4, 8, 11 maddelerini arkadaş; 6, 7, 9, 12 maddelerini ve özel kişi 1, 2, 5, 10 maddelerini ifade edecek şekilde gruplanmıştır. Kadın kapalı cezaevindeki kadın hükümlülerin algıladıkları sosyal destek ailede 2924 puandır. Arkadaşta 2328 puan ve Özel kişi ise 2124 puandır. Tablodan görüldüğü gibi en fazla sosyal destek puanı aile desteğindedir. Arkadaşlardan algılanan sosyal destek, cezaevi ortamında yalnızlığı en fazla azaltan değişkenlerden biridir. Bir başka değişken ise ailedir ki sıcak, sevecen, düzenli olarak ziyarete gelen, arayan, mektup yazan bu süreçte aileleri tarafından desteklenen kadın hükümlülerin kendilerini psiko sosyal yönden daha iyi hissedecekleri düşünülmektedir. Genel olarak ele alındığında aile, arkadaş ve özel kişi ile olan bağlarının iyi olması aralarında iletişimin olması kadın hükümlülerin algıladıkları sosyal desteklerin yüksek olduğunun göstergesidir.

Yapılan bu araştırmanın dışında İl'in 1990'da Türkiye'deki Kadın Suçluların Genel Özellikleri ve İnfaz Sürecindeki Sorunları üzerine yaptığı çalışmada kadın suçlu yaş profilinin ve yaş ortalamasının yapılan bu çalışmayla paralellik gösterdiği görülmektedir. Ayrıca TÜİK'in 2008 verilerine göre kadın hükümlülerin en fazla suç işleyen yaş grubu 25-34 yaş arası kadın hükümlü bulunmaktadır ve bunların sayısı 921'dir. Bu bilgilerden yola çıkarak kadın suçluların en fazla gençlerden oluştuğu görülmektedir. Bunun nedeni ise bir başka araştırma konusudur.

TÜİK'in 2008'de Ceza İnfaz Kurumlarından elde ettiği istatistiklere göre, 2,674 kadın hükümlünün 1.605'i evlidir (<http://www.tuik.gov.tr>). Elde edilen veri yapılan bu araştırma ile paralellik göstermektedir. Yapılan bu çalışmada da 178 kadın hükümlüden 72'si evli olduğunu söylemiştir. Elde edilen bu veriler evli olmanın suç işlemede caydırıcı rol oynamadığını göstermektedir. Evli olmanın dışında boşanmış ve aile birliği dağılmış kadın hükümlülerin de suç işleme oranlarının yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca bekâr olup suç işleyen kadın hükümlüler de yüzdelik oranlarına göre önemli bir yer tutmaktadır. Bu bilgileri TÜİK'in Medeni durumuna göre ceza infaz kurumuna giren hükümlülerden oluşan veri tabanı da doğrulamaktadır. Bu verilere göre 2,674 kadın hükümlünün 575'i bekâr 440'ı ise eşinden boşanmıştır. Kadın hükümlülerin aile içi ilişkileri sorulduğunda %75,3'ü aile içinde herkesin birbiriyle iyi anlaşacağını söylemiştir. Bu durum onların ya evlendikten sonra karşılaştıkları sorunlardan dolayı veya çevrelerinde karşılaştıkları durumlardan dolayı suç işlediklerini düşündürmektedir.

Suçluluk ve kişinin ruhsal sorunları arasında ilişki olduğunu, suçlunun kendisinde bulunan ruhsal sorunlar nedeniyle davranışlarının sonuçların tayin edemeyeceğini ve bu yapıda bulunan kişilerin suça yönelmelerinin doğal olduğunu söyleyen psikolojik görüşün aksine yapılan bu çalışmada kadın hükümlülerin %50'den fazlası ailede kimsenin ruhsal sorununun olmadığını sadece %30'u kendilerinin ruhsal sorunlarının olduğunu söylemişlerdir. Kendisinin ruhsal sorununu olduğunu söyleyenlerin büyük bir kısmı da bu sorunların cezaevine girdikten sonra başladığını söylemiştir.

Ailesinde suç işleyen kadın hükümlüler içinde eşleri, çocukları cezaevinde olan kadın hükümlüler vardır. Bunun dışında babası, amcası suç işleyen kadın hükümlüler de vardır. Bu sonuçtan ailesinde suç işleyen kadın hükümlülerin suça karşı duyarsızlaştığı, onlar için suç işlemenin çok önemli olmadığı söylenebilir. Bir başka açıdan da ailesinde ve akrabalarında suç işleyip cezaevine giren kadın hükümlüler yaşayabilmek için suça yönelmiş olabilirler. Bu konudaki son görüş ise bu kadın hükümlülerin suç işlemeyi meslek haline getirdikleri olabilir. Bu konuya cezaevine giren Romanlar örnek verilebilir. Kendileri ile yapılan görüşmede bir Roman mesleğini hırsızlık olarak belirtmiştir. Ona göre bu bir suç değil aksine bir yaşam biçimi, bir meslektir. İl (1990)'in yaptığı çalışmada, kadın hükümlülerin ailelerinde suç işleyenlerin oranının %29,03 olduğu saptanmıştır. Aynı şekilde yapılan bu çalışmada da ailesinde suç işleyen kadın hükümlülerin oranı %36,3'tür. Bu duruma göre, ailelerinde suç işleyen bireylerin olmamasının, kadın hükümlülerin suç işlemelerinde etkili olmadığı görülmüştür. Ailenin ziyarete gelme durumu sorulduğunda %42,1'si ailesinin hiç gelmediğini söylemiştir. Bu durumda bu kadın hükümlülerin sosyal desteklerinin düşük olduğu düşünülmektedir.

Yine İl (1990)'in yaptığı çalışmada, ailesinin kendisi hakkında üzgün olduğunu söyleyen kadın hükümlülerin oranı %24,52, ailesinin reddettiğini söyleyen kadın hükümlülerin oranı %32,26'dır. Bu çalışmada, İl'in çalışması ile karşılaştırıldığında kadın hükümlülerin ailesi üzgün olanların (%68) ailesi reddedenlere (%14,5) göre daha fazla olduğu ve ailesinin reddettiğini söyleyen

kadın hükümlülerin oranının ise azaldığı %32,26 'dan %14,5'e düştüğü görülmüştür.

Cezaevi dışında arkadaş ilişkilerinin devam etmesini istemeyen kadın hükümlülerin kendilerinin istememesinin nedenlerinin başında, arkadaşlarının cezaevinde olduğunu öğrenmelerini istememeleri, böyle bir ortamda arkadaşları tarafından görülmek istememeleri gelmektedir. Bir fikrinin olmadığını ifade eden kadın hükümlüler ise, *arkadaşlarımın nerede olduğumdan haberi olmayabilir, belki benimle görüşmek istemiyordur* şeklinde yorumlarda bulunmuşlardır.

Son olarak kadın hükümlülerin suç işlemelerinde topluma bakıldığında %46,7'si toplumun kendilerinin suç işlemesinde etkili olduğunu söylemiştir. Bu rakam oldukça önemlidir. Çünkü hükümlü kadınların yarıya yakını aslında toplumun kendilerini suç işleyeme ittiğini söylemektedir. Sosyolojik düşüncede bireyin suç işlemesinde kişisel faktörler olmakla birlikte suç aslında toplumun bir ürünüdür görüşü hâkimdir. Nasıl ki mikroplar uygun ortam bulamadığında yayılmaz ise birey de uygun bir toplumsal ortam bulamadığında suç işleyemez. Örneğin bir birey iş bulamadığı için açlıktan ölmektense hırsızlık, kapkaç, soygun gibi adı suçlara yönelebilmektedir. Toplumun üyelerine sağladığı imkânların kısıtlı olması ya da imkân sağlayamaması birey karnını doyurabilmek için en kolay yol olarak çalmayı seçebilmektedir.

TARTIŞMA

Bu çalışmada kadın hükümlülerin psiko sosyal durumları ve sosyal destekleri incelenmiştir. Kadın hükümlülerin

sosyal destekleri sosyo-demografik özellikleri ile karşılaştırılmıştır. Araştırmada elde edilen sosyo-demografik bulgular Türkiye’de kadın hükümlüler ile ilgili yapılan çalışmaların sosyo-demografik bilgileri ile benzerlik göstermektedir.

Kadın hükümlülerin aile arkadaş ve özel kişiden aldıkları sosyal destekler karşılaştırıldığında diğer sosyal destek gruplarına göre aileden aldıkları sosyal desteğin daha yüksek olduğu görülür. Kadın hükümlülerin ailelerinin cezaevinde bulunmalarına ilişkin tutumlarında önemli bir yüzdesinin ailesinin üzgün olduğunu ve kendisine destek olduğunu söylemeleri kadın hükümlülerin ailelerinden destek aldığına göstergesidir. Aileden alınan sosyal desteğin ardından arkadaş ve özel kişiden alınan sosyal destek gelmektedir. Nazlıdır (2010)’ın yaptığı çalışmada araştırma ve kontrol grubunda yer alan hükümlülerin toplam sosyal destek puanları içinde ailelerinden aldıkları sosyal destek puanlarının arkadaş ve özel kişilerden oluşan sosyal destekten daha yüksek olduğu görülmüştür. Buradan da anlaşıldığı üzere ailenin kadın hükümlüye vermiş olduğu destek diğer grupların hükümlüye verdiği destekten daha önemlidir. Bu çalışmada ortaya çıkan bir diğer sonuç ise kadın hükümlülerin erkek hükümlülerden daha düşük sosyal desteğe sahip olmalarıdır. Bunun nedeni olarak kadınların daha duygusal oldukları ve sosyal destek algılarını etkileyecek çok fazla etmenin olduğu düşünülebilir. Kadın hükümlüler sosyal desteğe sahip olma açısından erkek hükümlülere göre daha düşük sosyal desteğe sahip olmasına karşın, erkek hükümlülere göre problem çözme becerileri daha

çok gelişmiştir. Feyzioğlu (2008) yaptığı çalışma bu görüşü destekler niteliktedir. Yapılan çalışmada kadın hükümlülerin erkek hükümlülere göre problem çözme becerilerinin daha etkin olduğu görülür. Bunun nedeni kadın hükümlünün dışarıdaki hayatında da karşılaştığı problemleri çözme becerisine sahip olduğu ve bu becerisini cezaevinde de sürdürdüğü ortaya çıkmaktadır.

SONUÇ

Bu araştırmanın bulgularının incelenmesi sonucunda aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir;

- Kadın hükümlülerin düşük sosyo-ekonomik statü ve eğitim düzeyine sahip olduğu belirlenmiştir.
- Medeni durum açısından bakıldığında kadın hükümlülerin çoğu evliyken suç işlemektedir. Araştırmada en fazla suçu evli olan kadın hükümlülerin işlediği, evlilik faktörünün kadın hükümlülerin suç işlemlerinde caydırıcı bir rol oynamadığı görülmüştür.
- Kadın hükümlülerin ailelerine ilişkin özelliklerine bakıldığında, kadın hükümlülerin %70’den fazlası aile içinde herkesin birbiriyle iyi anlaşmasını belirtmiştir. Kadın hükümlülerin aile içinde herhangi bir sorunlarının olmaması onların ya evlendikten sonra karşılaştıkları sorunlardan dolayı ya da çevrelerinde karşılaştıkları durumlardan dolayı suç işlediklerini düşündürmektedir.
- Bulgulara göre, kadın hükümlülerin %50’ye yakınının ailesi ziyaretlerine gelmemekte, %30’a yakınının ise ailesi her görüşte gelmektedir. Ailesi ziyarete gelmeyen kadın

hükümlülerin bir kısmı ailelerinin ekonomik durumunun zayıf olduğu için gelmediğini, bir kısmı ise ailelerinin kendilerinin cezaevinde olduğundan haberlerinin olmadığını belirtmiştir.

Araştırmanın genel sonucu olarak, infaz sürecindeki kadın hükümlülerin aile ve eşleri ile görüşebilenlerin oldukça az olduğu ve bu süreç içinde algıladıkları sosyal desteğin orta düzeyde olduğu söylenebilir.

Araştırma sonu kapsamında değerlendirilen tüm bulgular ışığında, kadın hükümlülere yönelik öneriler şöyle sıralanabilir;

- Ülke genelinde kadınların sosyo-ekonomik statüsünün yükseltilmesine yönelik çalışmaların kadın suçluluğu oranını azaltacağı düşünüldüğünde, kadınlara yönelik hizmetlerin ve eğitime verilen önemin artırılması gerekmektedir.
- Yoğun psiko sosyal sorunlara sahip kadın hükümlülerin bu yönden desteklenebilmesi için ceza infaz kurumu bünyesinde bulunan sosyal servis birimlerinin statülerinin nitelik ve nicelik açısından yükseltilmesi büyük önem taşımaktadır.
- Kadın hükümlülerin sosyal destekleri ne kadar yüksek olursa ceza sürecini o kadar sağlıklı olarak bitirebilecekleri ve topluma uyum sağlayabilecekleri düşünüldüğünde, kadın hükümlülerin sahip oldukları bu destekleri artırmak için çalışmalar yapılmalı, hükümlünün ailesi arkadaşları ve eşi ile onun bu süreci en yararlı şekilde bitirmesi için birlikte çalışılmalıdır.

- Kadına yönelik şiddetin önlenmesi yönünde daha etkin çalışmalar yapılmalı, özellikle şiddete uğrayan kadınlar desteklenmeli ve korunma altına alınmalı. Ayrıca kadınlar şiddete uğradıklarında ne yapacakları konusunda bilgilendirilmeli.
- Kadına yönelik şiddet uygulayan kişiler için ağır cezai yaptırımlar uygulanmalı.
- Kadın hükümlüler ile cezaevinden çıktıktan sonra hayatlarını devam ettirebilmeleri ve tekrar suç işlememeleri için onlar ile çalışılmalı ve cezaevi içinde meslek edindirmeye yönelik kurslar verilmeli.
- Sosyal hizmet uzmanının, ceza infaz kurumunda görevli olan diğer personele, kadın hükümlüler ile ilişkiler, davranışlar ve yaklaşımları konusunda hizmet içi eğitim verilmesi, periyodik toplantılar yapılması gerekmektedir.
- Sosyal hizmetin en önemli kuramlarından biri olan güçlendirme yaklaşımı çerçevesinde kadın hükümlü ile çalışarak onun cezaevinden çıktıktan sonra topluma adapte olması ve hayatını devam ettirebilmesi yönünde kadın hükümlü ile çalışılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Balcıoğlu, İ., Taktak, Ş. ve Ortaköylü, L. (2004). Kadın ve suç, *Yeni Symposium*, 42(1),13-19.
- Berterö, C.M. (2000). Types and sources of social support for people afflicted with cancer, *Nursing and Health Sciences*, 2, 93-101.
- Balcıoğlu, İ., Cansunar, F. N., Asırdizer, M., Aycan, N., Batuk, G. (1997). Kadının suça yönelimi: Karşılaştırmalı bir çalışma,

- İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 55(3), 341-351.
- Çeçen, A. R. (2008). Öğrencilerin cinsiyetlerine ve ana baba tutum algılarına göre yalnızlık ve sosyal desteklerinin incelenmesi, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3, 415-431.
- Çelik, H. (2008). *A sociological analysis of women criminals in the Denizli open prison*, Unpublished Master Of Science Thesis, Middle East Technical University, Ankara.
- Duyan, V. (2001). Sosyal desteğin tanımı, kaynakları, işlevsel boyutları, yararları, *Sağlık ve Toplum Dergisi*, 18,11.
- Duyan, V. (2001). HIV/AIDS'e ilişkin damgalanma ve sosyal destek, *Sağlık ve Toplum*,11 (1), 3-11.
- Erkan, R. ve Erdoğan, M.Y. (2006). Göç ve çocuk suçluluğu, *Aile ve Toplum Dergisi*, 9, 79-89.
- Feyzioğlu, E.S. (2008). *Bağlanma stilleri, problem çözme becerileri ve hükümlülük özellikleri arasındaki ilişkiler*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Gürtuna, O. (2009). Cezaevinde kadın olmak ve cezaevinin kadın bakış açısıyla sosyolojik değerlendirmesi: Ankara Sincan kadın kapalı cezaevi örneği, Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Işıkkhan, V. (2007). Kanser ve sosyal destek, *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 18(1),15-29.
- İçli, T. ve Öğün, A. (1988). Sosyal değişim sürecinde kadın suçluluğu, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 2, 17 – 32.
- İçli, T. (2007). *Kriminoloji*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- İl, S. (1990). *Türkiye'deki kadın suçluların genel özellikleri ve infaz sürecindeki sorunları üzerine bir araştırma*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Nazlıdır, M. (2010). *Kasten adam öldürme ve teşebbüs suçlarında psiko sosyal özelliklerin incelenmesi: Suç analizi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Saygılı, S. ve Aliustaoğlu, F.S. (2009). Şiddet içerikli suç işleyen kadın olguların değerlendirilmesi, *Adli Tıp Dergisi*, 23(1): 24-29.
- Terzi, S. (2007). *Kadın suçluluğu-Kahramanmaraş örneği*, Yüksek lisans projesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş.
- Tindall, S.M., Royse, D., Leukfeld C. (2007). Substance use criminality and social support and exploratory analysis with incarcerated women, *The American journal of drug and alcohol abuse*, 33, 237-243.
- Zakowski, S., Sandra G., Casey H., Nancy K., Kimberly K. L. (2003). Social barrier to emotional expression and their relations to distress in male and female cancer patients, *British Journal of Health Psychology*, 8, 271-284.

<http://www.tuik.gov.tr>, Erişim Tarihi: 20 Ocak 2011.